

Your Data Matters

**ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**

**Μέτρηση δεικτών τυπικής και μη τυπικής
συμμόρφωσης των ιστοσελίδων των
Υπουργείων με το νέο Πλαίσιο Προστασίας
ΔΠΧ**

2022

Συγγραφική Ομάδα: Μπλίκας Θεόδωρος, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, MBA, πιστοποιημένος DPO (TÜV AUSTRIA)

Γερασίμου Μαρία, Παιδαγωγός

Ο Θεόδωρος Μπλίκας και η Μαρία Γερασίμου είναι οι συνιδρυτές της Your Data Matters ΑΜΚΕ.

Κατανομή ρόλων

Μπλίκας Θεόδωρος - Υπεύθυνος/Συντονιστής για: σχεδιασμό της έρευνας, επιλογή μεθόδου, επιλογή-στάθμιση ερευνητικών κριτηρίων, διοίκηση έργου

Μαρία Γερασίμου- Υπεύθυνη/Συντονίστρια για: ποιοτικό έλεγχο, ομάδα εθελοντών, διεξαγωγή δράσεων (έρευνα στους ιστότοπους των επιχειρήσεων για τα επιλεχθέντα ερευνητικά κριτήρια, επανέλεγχο ευρημάτων, χρήση εφαρμογών για αξιολόγηση μηχανισμών cookies)

*Η παρούσα έρευνα συνιστά πνευματική ιδιοκτησία της συγγραφικής ομάδας. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή της αποκλειστικά για επιστημονικούς ή μη κερδοσκοπικούς σκοπούς, με την προϋπόθεση της αναφοράς των ονομάτων της συγγραφικής ομάδας.

Περιεχόμενα

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	4
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.....	7
1.1 Σκοπός της έρευνας.....	7
1.2 Αναμενόμενα αποτελέσματα.....	7
1.3 Σύντομη περιγραφή έρευνας.....	8
1.4 Χρονικό διάστημα διεξαγωγής.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Μεθοδολογία έρευνας.....	9
2.1 Περιγραφή της μεθοδολογίας συλλογής των δεδομένων.....	9
2.2 Περιορισμοί έρευνας.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Συμπεράσματα και προτάσεις.....	19
4.1 Ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας και παρουσίαση των κυριοτέρων συμπερασμάτων.....	19
4.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	20

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΠΔΠΧ	Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
ΓΚΠΔ	Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων 679/2016/ΕΕ
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
ΕΣΠΔ	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων
Ομάδα Εργασίας 29	Ομάδα Εργασίας του αρ.29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Working Party 29)
ΣΤΕ	Συμβούλιο της Ευρώπης
Σύμβαση 108	Σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (Συμβούλιο της Ευρώπης)
ΥΠΔ ή DPO	Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer)
ΧΘΔΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ

1. «Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα»: κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»)· το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου,
2. «Επεξεργασία»: κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή,
3. «Υπεύθυνος Επεξεργασίας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους,
4. «Εκτελών την Επεξεργασία»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας,
5. «Συγκατάθεση» του υποκειμένου των δεδομένων: κάθε ένδειξη βουλήσεως, ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει, με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων εκδηλώνει ότι συμφωνεί, με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια, να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν,
6. «Παραβίαση Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα»: η παραβίαση της ασφάλειας που οδηγεί σε τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, μεταβολή, άνευ άδειας κοινολόγηση ή πρόσβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάστηκαν, αποθηκεύτηκαν ή υποβλήθηκαν κατ' άλλο τρόπο σε επεξεργασία,
7. «Δεδομένα Ειδικών Κατηγοριών»: δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό,
8. «Εποπτική Αρχή»: ανεξάρτητη δημόσια αρχή που συγκροτείται από κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 51 του ΓΚΠΔ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η Your Data Matters, ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία η οποία έχει ως καταστατικό σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού αναφορικά με ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και την πραγματοποίηση σχετικών ερευνών, αντιλαμβανόμενη το ιδιαίτερα εκτεταμένο πεδίο επεξεργασιών δεδομένων που συμβαίνει στο επίπεδο των Υπουργείων και αφορά εκατομμύρια πολιτών, τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό, αποφάσισε την εκπόνηση μιας σύντομης έρευνας στους ιστοτόπους του συνόλου των Υπουργείων της Ελλάδας, αναφορικά με συγκεκριμένα κριτήρια. Κάποια από αυτά συνιστούν ευθέως υποχρεώσεις που απορρέουν ρητά από το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων, ενώ άλλα από αυτά ανάγονται σε γενικότερα ζητήματα ευαισθητοποίησης των Υπουργείων σε συναφή πεδία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται σε πανελλαδικό επίπεδο και όχι κάθε Υπουργείου ξεχωριστά, για λόγους προστασίας των ίδιων των Υπουργείων.

Με την έρευνα αυτή, παρέχουμε τη δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να σχηματίσει μια εποπτική αντίληψη για τις ενδείξεις συμμόρφωσης ή μη για τα Υπουργεία στην Ελλάδα με τη νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αλλά και για συναφή ζητήματα. Διευκρινίζεται ότι τα αποτελέσματα δεν πρέπει να αντιμετωπιστούν ως μονοσήμαντες απαντήσεις αναφορικά με τη συμμόρφωση των Υπουργείων με τη σχετική νομοθεσία ή αναφορικά με την παραβίασή της. Εμμένουμε στη χρήση της λέξης «ενδείξεις», για λόγους που ανάγονται στην ίδια τη μέθοδο της έρευνας.

Ο σκοπός της, δεν είναι να καταστεί ελεγκτικό εργαλείο, στο επίπεδο της νομικής τυπικότητας και αυστηρότητας που χαρακτηρίζει έναν έλεγχο (πχ από την ΑΠΔΠΧ). Σκοπός ήταν και παραμένει, να κινητοποιήσει και να ευαισθητοποιήσει τους φορείς αυτούς ανά την Ελλάδα σε σχέση με το ζήτημα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζονται, μέσω των συγκεκριμένων ευρημάτων που εντοπίσαμε. Ειδικότερα, να κινητοποιήσει τις σχετικές αρχές, επιστήμονες του κλάδου και βεβαίως τους πολίτες, στην ανάδειξη της σημασίας που έχει η ορθή διαχείριση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Δεδομένης της καθημερινής και αναγκαίας επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων και ειδικά ευαίσθητων δεδομένων στο πλαίσιο των δημόσιων φορέων υγείας και του γεγονότος ότι ολοένα και μεγαλύτερες πτυχές της ανθρώπινης προσωπικότητας καθίστανται ψηφιακές, το ζήτημα της σύννομης επεξεργασίας τους, με την παροχή συγκεκριμένων εγγυήσεων, μέτρων προστασίας, δικαιωμάτων και ασφαλών διαδικασιών, καταλήγει να συνιστά ένα ζήτημα Δημοκρατίας.

Στο πλαίσιο των ερευνών που διεξάγει η Your Data Matters AMKE και για να αποκτήσει ο αναγνώστης μια ολοκληρωμένη εικόνα όσον αφορά την παρακολούθηση ζητημάτων που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα, προτείνουμε πριν προχωρήσετε στην ανάγνωση της παρακάτω έρευνας να συμβουλευτείτε τον παρακάτω σύνδεσμο (κεφάλαια 1 & 2) προκειμένου να εξοικειωθείτε με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων και να κατανοήσετε την επιλογή των κριτηρίων της έρευνας.

<https://bit.ly/3QqxGUE>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο τα Υπουργεία της Ελληνικής Επικράτειας εμφανίζουν ή όχι ενδείξεις συμμόρφωσης ή ευαισθητοποίησης με την εν γένει νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών) σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια που ελέγχθηκαν μέσω των ιστότοπων του συνόλου των Υπουργείων.

1.2 Αναμενόμενα αποτελέσματα

Με τη διεξαγωγή της έρευνας αναμένουμε ποσοτικές απαντήσεις στα κάτωθι ερωτήματα:

- 1) Διαθέτει ο ιστότοπος Πολιτική Απορρήτου;
- 2) Αν υπάρχει Πολιτική Απορρήτου, γίνεται αναφορά στον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (DPO) μέσα σε αυτή;
- 3) Περιλαμβάνονται τα δικαιώματα του υποκειμένου μέσα στην Πολιτική Απορρήτου;
- 4) Αναφέρονται οι σκοποί επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων μέσα στην Πολιτική Απορρήτου;
- 5) Διαθέτει ο ιστότοπος λειτουργικό πιστοποιητικό ssl, το οποίο να πιστοποιεί την ασφάλεια σε όλους τους χώρους του ιστότοπου του Υπουργείου;
- 6) Εμφανίζεται ενημέρωση για τη λειτουργία των cookies;
- 7) Αν εμφανίζεται ενημέρωση για τη λειτουργία των cookies, υπάρχει δυνατότητα επιλεκτικής απενεργοποίησης τους;
- 8) Υπάρχει πρόσβαση σε άλλες εφαρμογές μέσω του ιστότοπου;
- 9) Υπάρχει σύνδεση με Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (social media);
- 10) Διαθέτει ο ιστότοπος φόρμα επικοινωνίας με το Υπουργείο;
- 11) Αν υπάρχει φόρμα επικοινωνίας με τον φορέα, περιλαμβάνεται ενημέρωση απορρήτου σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε αυτή;
- 12) Παρουσιάζεται στον ιστότοπο φωτογραφικό υλικό με πολίτες;
- 13) Αν υπάρχει φωτογραφικό υλικό, είναι καλυμμένα τα πρόσωπα των πολιτών;

1.3 Σύντομη περιγραφή έρευνας

Ο σχεδιασμός της έρευνας ξεκίνησε με τον προσδιορισμό του σκοπού όπως αυτός αποτυπώνεται παραπάνω, την επιλογή του υπό μελέτη πληθυσμού και στη συνέχεια τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου που αποτέλεσε το εργαλείο συλλογής δεδομένων της έρευνας.

Στην εν λόγω έρευνα ο υπό μελέτη πληθυσμός είναι το σύνολο των Υπουργείων της χώρας (19 Υπουργεία).

Η μεθοδολογία της έρευνας καθώς και τα εργαλεία συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν θα αναλυθούν σε επόμενο κεφάλαιο.

1.4 Χρονικό διάστημα διεξαγωγής

Η έρευνα ξεκίνησε στις 18/10/2022 και ολοκληρώθηκε στις 19/12/2022. Το χρονικό διάστημα περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την εκτέλεση, την επεξεργασία, τον ποιοτικό έλεγχο και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Μεθοδολογία έρευνας

2.1 Περιγραφή της μεθοδολογίας συλλογής των δεδομένων

Η έρευνα αποτελεί μια ποσοτική έρευνα που διεξήχθη χρησιμοποιώντας ως μέσο το διαδίκτυο (Internet-mediated research) και έχοντας ως εργαλείο συλλογής δεδομένων δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου. Η συλλογή των πληροφοριών πραγματοποιήθηκε μέσα από τους ιστότοπους των Υπουργείων, ενώ όσον αφορά τεχνικά χαρακτηριστικά και συγκεκριμένα την ύπαρξη των cookies, χρησιμοποιήθηκε ειδικό λογισμικό καταγραφής τους.

2.2 Περιορισμοί έρευνας

Α. Από τις 29/8/2019, είναι σε ισχύ ο εθνικός νόμος 4624/2019 με τίτλο «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις».

Με το νόμο αυτό ελήφθησαν μέτρα εφαρμογής του ΓΚΠΔ στην εθνική έννομη τάξη (ο οποίος βέβαια ήταν σε πλήρη ισχύ από 25/5/2018), ενώ ενσωματώθηκε η αστυνομική οδηγία 2016/680/ΕΕ, η οποία ήταν κοινοτική υποχρέωση της χώρας.

Τα επιλεχθέντα κριτήρια της έρευνας δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη αλληλεπίδραση με τις διατάξεις του ν.4624/2019 (πλην μιας προαναφερθείσας περίπτωσης). Η έρευνα βασίστηκε στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ (αλλά και του e-privacy) για τον οποίο υπάρχουν σαφώς περισσότερα ερμηνευτικά εργαλεία.

Β. Σε σχέση με τα κριτήρια του αν υφίσταται Πολιτική Προστασίας, αν υφίσταται αναφορά σε σκοπούς επεξεργασίας στην Πολιτική Προστασίας και αν υφίσταται αναφορά σε δικαιώματα των υποκειμένων στην Πολιτική Προστασίας, διευκρινίζουμε τα εξής: η έρευνα περιορίστηκε στο αν υπάρχει η παραμικρή αναφορά σε οποιοδήποτε από αυτά τα στοιχεία και όχι στην ποιοτική αξιολόγησή τους.

Δηλαδή, η ύπαρξη ενός υποτυπώδους κειμένου πολιτικής προστασίας στον ιστότοπο μιας επιχείρησης (ακόμα και αν δεν ήταν πλήρης), έλαβε τιμή «ΝΑΙ». Η αναφορά κάποιων σκοπών επεξεργασίας, ακόμα και αν πιθανολογούνταν ως μη πλήρης ή κατά περίπτωση «εσφαλμένη», λάμβανε τιμή «ΝΑΙ».

Η συγκεκριμένη ερευνητική επιλογή, προέκυψε ως αναγκαιότητα από τη φύση της έρευνας, καθώς ήταν αδύνατο μέσω ενός ιστότοπου να ελεγχθούν ποιοτικά τα συγκεκριμένα κριτήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Στο σύνολο των ιστοτόπων δημόσιων φορέων υγείας που ελέγχθηκαν.

1) Πολιτική προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

- Διαθέτουν οι ιστοτόποι Πολιτική Απορρήτου;

- Αν υπάρχει Πολιτική Απορρήτου, γίνεται αναφορά στον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (DPO) μέσα σε αυτή;

- Περιλαμβάνονται τα δικαιώματα του υποκειμένου μέσα στην Πολιτική Απορρήτου;

- Αναφέρονται οι σκοποί επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων μέσα στην Πολιτική Απορρήτου?

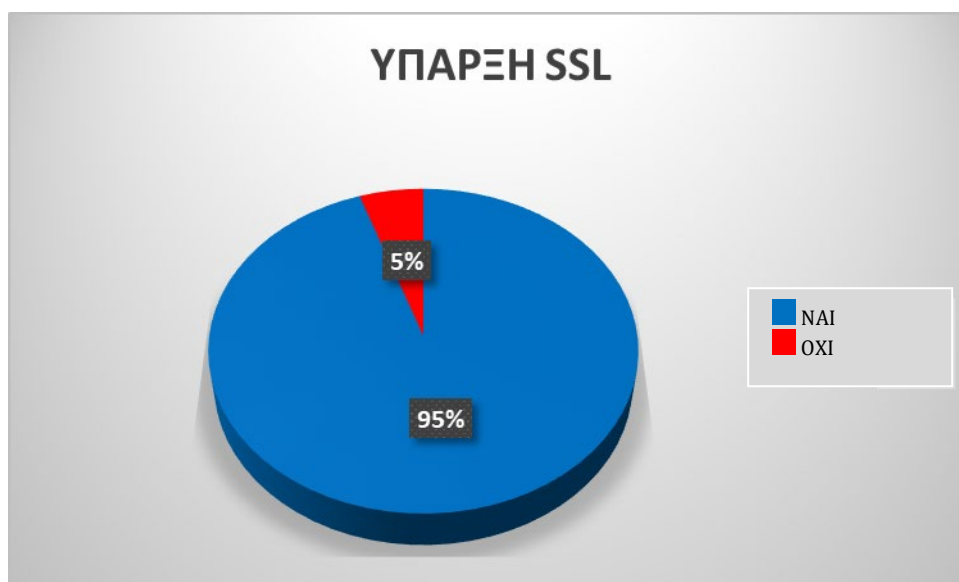

Όσον αφορά την Πολιτική προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα τα αποτελέσματα του ελέγχου των ιστοτόπων των Υπουργείων, όπως αποτυπώνονται και στα παραπάνω γραφήματα, είναι τα ακόλουθα:

Εκ του συνόλου των ιστότοπων που ελέγχθηκαν, το 68% διαθέτει Πολιτική Απορρήτου, σε αντίθεση με το 32% που δε διαθέτει. Στο σύνολο των ιστότοπων που περιλαμβάνεται Πολιτική Απορρήτου υπάρχει αναφορά στους σκοπούς επεξεργασίας, ενώ στο 62% υπάρχει αναφορά και στον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (DPO). Όσον αφορά τα δικαιώματα του υποκειμένου το 39% δεν τα αναφέρει καθόλου, ενώ το 15% τα αναφέρει μερικώς.

2) Ύπαρξη Πιστοποιητικού SSL

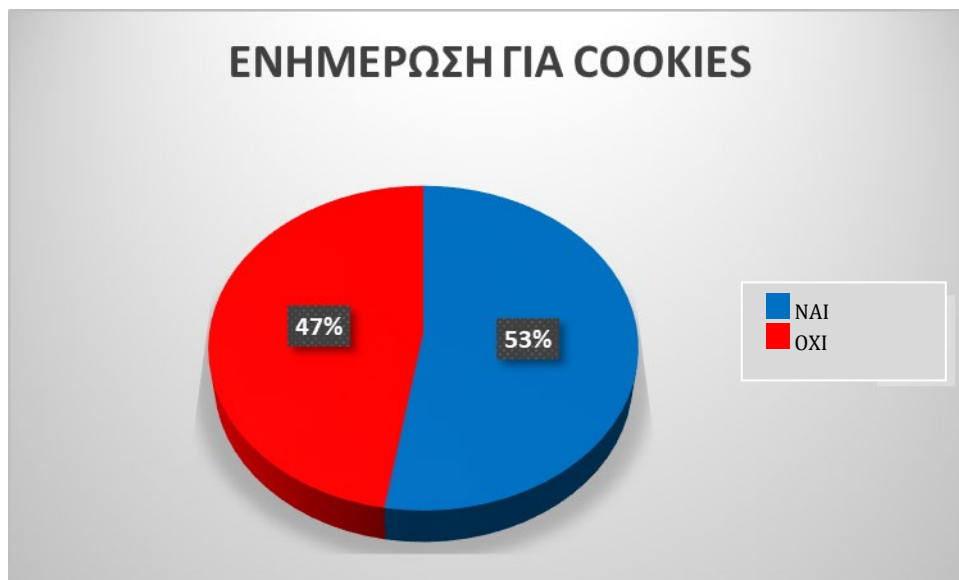
- **Διαθέτουν οι ιστότοποι λειτουργικό πιστοποιητικό ssl, το οποίο να πιστοποιεί την ασφάλεια σε όλους τους χώρους του ιστότοπου κάθε Υπουργείου;**

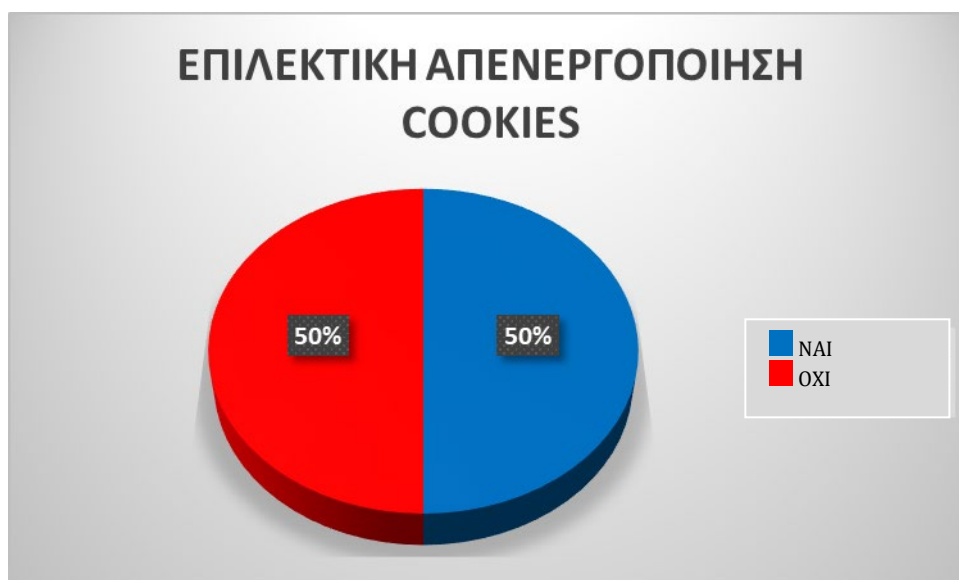
Από τους ελεγχθέντες ιστότοπους το 95% διαθέτει λειτουργικό πιστοποιητικό ssl, το οποίο πιστοποιεί την ασφάλεια σε όλους τους χώρους του, σε αντίθεση με το υπόλοιπο 5% που είτε δε διαθέτει καθόλου πιστοποιητικό, είτε αυτό δεν είναι καθολικά λειτουργικό, ώστε να εξασφαλίζει την ασφαλή πρόσβαση σε όλους τους χώρους του ιστότοπου.

3) Cookies

- Εμφανίζεται ενημέρωση για τη λειτουργία των cookies;

- Αν εμφανίζεται ενημέρωση για τη λειτουργία των cookies, υπάρχει δυνατότητα επιλεκτικής απενεργοποίησης τους;

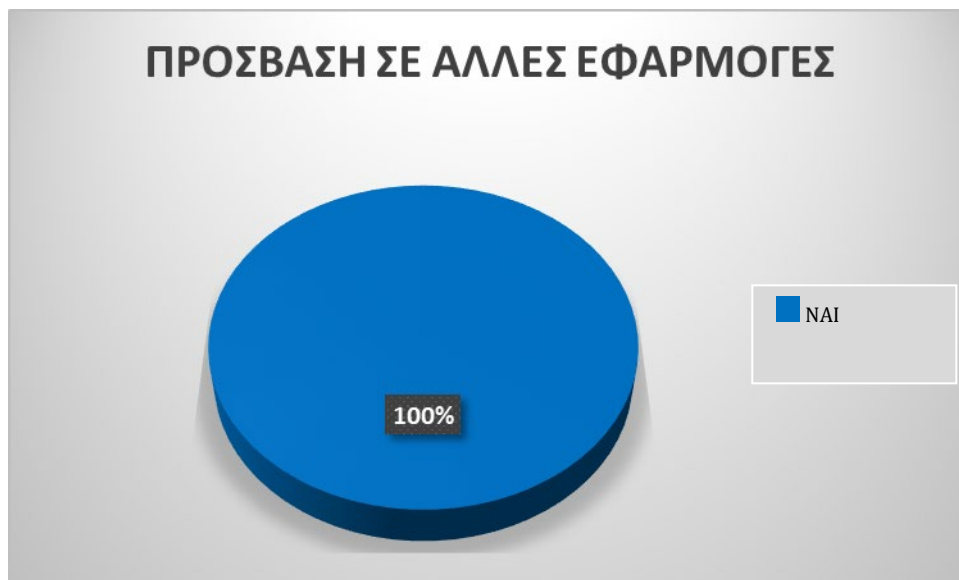
Όσον αφορά τη λειτουργία των cookies διαπιστώθηκαν τα εξής:

Στο 53% των ιστοτόπων εμφανίζεται ενημέρωση για τη λειτουργία των cookies με τη μορφή banner, ενώ στο 50% εξ αυτών που υπάρχει ενημέρωση παρέχεται και η επιλογή απενεργοποίησής τους.

* Επιπλέον, η εγκατάσταση του διακομιστή πραγματοποιείται σε χώρες που μπορούν κατ'αρχήν να ανταλλάζουν ελεύθερα δεδομένα μεταξύ τους, ενώ η αποστολή των cookies γίνεται και σε χώρες που δεν μπορούν κατ'αρχήν να ανταλλάζουν ελεύθερα δεδομένα μεταξύ τους,.

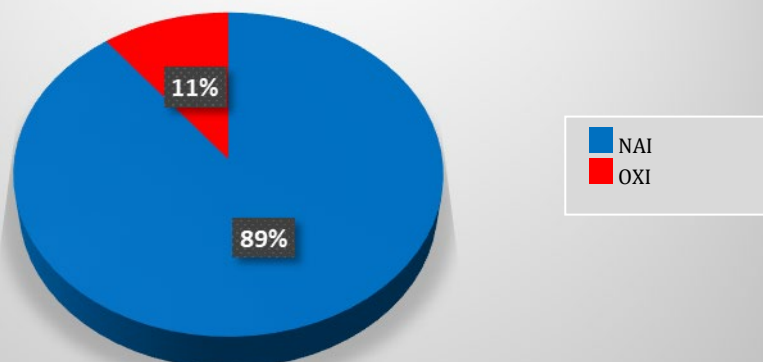
4) Τρίτες εφαρμογές – υπερσύνδεσμοι

- Υπάρχει πρόσβαση σε άλλες εφαρμογές μέσω του ιστοτόπου;

- Υπάρχει σύνδεση με Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (social media);

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΜΚΔ

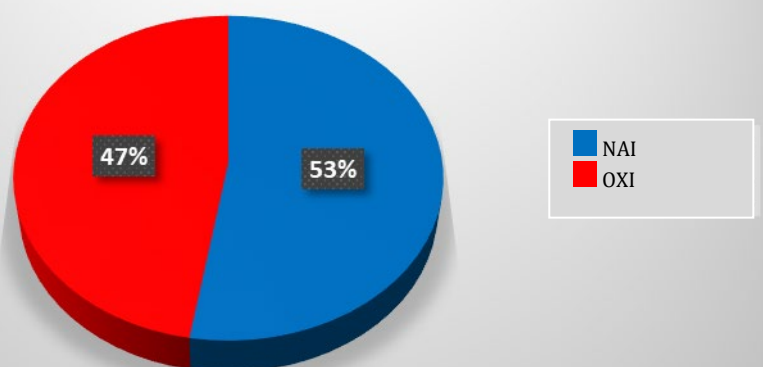

Το σύνολο των ιστότοπων παρέχει πρόσβαση σε άλλες εφαρμογές και στο 89% εξ αυτών υπάρχει σύνδεση με Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης του Υπουργείου.

5) Φόρμα επικοινωνίας

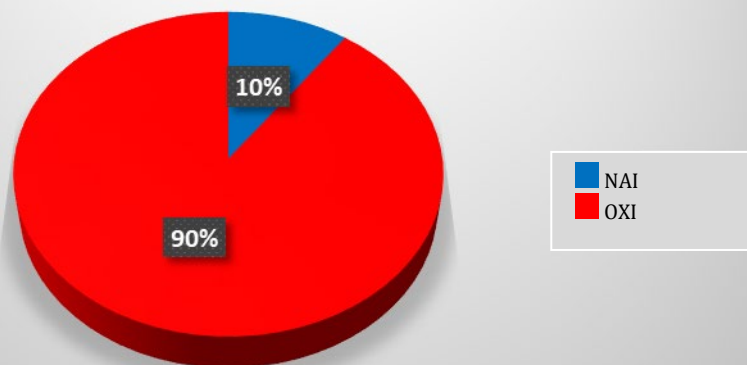
- Διαθέτει ο ιστότοπος φόρμα επικοινωνίας με το Υπουργείο;

ΦΟΡΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Αν υπάρχει φόρμα επικοινωνίας με τον φορέα, περιλαμβάνεται ενημέρωση απορρήτου σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε αυτή;

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΣΕ ΦΟΡΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

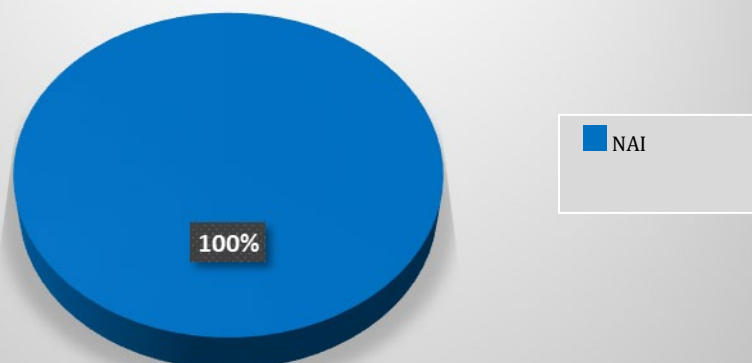

Το 53% των ιστοτόπων διαθέτουν φόρμα επικοινωνίας των ενδιαφερόμενων με τον φορέα ενώ το 47% δεν παρέχει αυτή τη δυνατότητα ως μέσο επικοινωνίας. Επιπλέον στο 90% από τις φόρμες επικοινωνίας που καταγράφηκαν, δεν περιλαμβάνεται ενημέρωση απορρήτου σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ στο άλλο 10% παρέχεται.

6) Φωτογραφικό υλικό

- Παρουσιάζεται στον ιστότοπο φωτογραφικό υλικό με πολίτες;

ΥΠΑΡΞΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

- Αν υπάρχει φωτογραφικό υλικό, είναι καλυμμένα τα πρόσωπα των πολιτών;

Το σύνολο των ιστοτόπων περιλαμβάνουν φωτογραφικό υλικό που περιέχει πολίτες, τα πρόσωπα των οποίων δεν είναι καλυμμένα.

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΙΣΤΟΤΟΠΩΝ ΠΟΥ ΕΛΕΓΧΘΗΚΑΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ			
ΥΠΑΡΞΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΦΟΡΑ ΔΡΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
68%	62%	46% & 15% ΜΕΡΙΚΩΣ	100%

COOKIES		
ΥΠΑΡΞΗ SSL	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ COOKIES	ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΑΠΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ COOKIES
95%	53%	50%

ΤΡΙΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	
ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΛΛΕΣ	ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΜΚΔ
100%	89%

ΦΟΡΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΦΟΡΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Η ΦΟΡΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ
53%	10%

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	
ΥΠΑΡΧΕΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΜΕ ΠΟΛΙΤΕΣ	ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΜΜΕΝΑ
100%	0%

Τα σημαντικότερα ίσως ευρήματα της έρευνας είναι τα εξής:

- **Μόνο το 68% από τους ιστότοπους που ελέγχθηκαν διέθεταν πολιτική απορρήτου.**
- **Κανένας ιστότοπος των από όσους ελέγχθησαν δεν πληρεί όλες τις προϋποθέσεις για πλήρη συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR).**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Συμπεράσματα και προτάσεις

4.1 Ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας και παρουσίαση των κυριοτέρων συμπερασμάτων

Σε γενικό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι:

- Καμιά ιστοσελίδα δεν ικανοποιεί το σύνολο των κριτηρίων.
- Σε ένα αρκετά υψηλό ποσοστό των ιστοσελίδων (32%) δεν υπάρχει καν πολιτική προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επομένως δεν υπάρχει αναφορά σε σκοπούς επεξεργασίας, δικαιώματα υποκειμένων, ΥΠΔ.
 - Ένα υψηλό ποσοστό των ιστοσελίδων (47%) δε διαθέτει ενημέρωση για τα cookies.
 - Όλες οι ιστοσελίδες διαθέτουν σύνδεση με τρίτες εφαρμογές, με το 89% εξ αυτών να διαθέτουν σύνδεση με μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Μόλις το 10% διαθέτει ενημέρωση απορρήτου από το 53% που παρέχει φόρμα επικοινωνίας στους επισκέπτες του ιστότοπου.
- Σε όλες τις ιστοσελίδες υπάρχουν φωτογραφίες με πολίτες, ενώ σε καμία δεν είναι καλυμμένα τα πρόσωπά τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω κεντρικά συμπεράσματα, φαίνεται ότι οι ιστοσελίδες των Υπουργείων και, κατ' επέκταση τα Υπουργεία, εμφανίζουν χαμηλό επίπεδο ενδείξεων συμμόρφωσης ή ευαισθητοποίησης με το πλαίσιο που τάσσει η νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τόσο σε επίπεδο κανονιστικών υποχρεώσεων, οργανωτικών ή τεχνικών μέτρων, αλλά και σε επίπεδο γενικότερης αντίληψης για την προστασία τους.

Ενώ, βάσει ιδίως του ΓΚΠΔ παρουσιάζεται η ανάγκη «εγκατάστασης» θεσμών και πρακτικών αυτοσυμμόρφωσης, μια γενικότερη αλλαγή φιλοσοφίας με κέντρο την αποδεδειγμένη βούληση για λογοδοσία και έλεγχο που οδηγεί στην αυτοβελτίωση, αυτό λείπει σε μεγάλο βαθμό από τα σχολεία και τη μέριμνα που λαμβάνουν για την προστασία των δεδομένων των πολιτών.

Το ζήτημα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αντιμετωπίζεται μάλλον ως άλλη μια υποχρέωση που επιβάλλεται (ή ως ένα πρόβλημα) και όχι ως άλλη μια δυνατότητα να αναδειχθούν διαδικασίες που πρέπει να αλλάξουν για να εξορθολογιστούν συνολικά οι επεξεργασίες δεδομένων.

Γ. Η ύπαρξη διασύνδεσης των ιστότοπων με ΜΚΔ σε όλους τους ιστότοπους που παρέχουν σύνδεση με τρίτες εφαρμογές σε ποσοστό είναι άξιο προσοχής. Με τη χρήση ΜΚΔ λαμβάνουν χώρα ιδιαίτερα εκτεταμένες και πιθανότατα διασυνοριακές επεξεργασίες, η έκταση και οι συνέπειες των οποίων είναι άγνωστες. Η απόφαση για χρήση ΜΚΔ από πλευράς ενός Υπουργείου, απαιτεί τον προγενέστερο έλεγχο αυτών (για να ελεγχθούν οι επεξεργασίες που λαμβάνουν χώρα), τον καθορισμό της έκτασης και των σκοπών της σχετικής επεξεργασίας και πλήθος άλλων ζητημάτων. Το γεγονός ότι ο διαχειριστής μιας σελίδας ΜΚΔ θεωρείται πια από κοινού υπεύθυνος επεξεργασίας με τις εταιρείες στις οποίες αυτά ανήκουν, συνιστά από μόνο του ένα ζήτημα που απαιτεί μεγάλη προσοχή και εκτίμηση των συνεπειών μιας τέτοιας απόφασης.

4.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η έρευνα που διεξήχθη αποτελεί τεκμήριο για τη συμμόρφωση των ιστοσελίδων των Υπουργείων που ελέγχθησαν με την εν γένει νομοθεσία προστασίας δεδομένων σε σχέση με τα επιλεχθέντα κριτήρια και κατ' επέκταση παρέχει ενδείξεις για το επίπεδο της συμμόρφωσης των Υπουργείων.

Η ολοκλήρωση της εικόνας μπορεί να έρθει με την αποτύπωση και αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τις διαδικασίες που δεν είναι δυνατό να εξακριβωθούν από την έρευνα μιας ιστοσελίδας. Εκεί βεβαίως απαιτείται έρευνα και αξιολόγηση των ίδιων των Υπουργείων.

Λαμβάνοντας υπόψη τον όγκο και τη φύση των προσωπικών δεδομένων που διαχειρίζονται τα Υπουργεία στο σύνολό τους (ευαίσθητα δεδομένα – δεδομένα ειδικών κατηγοριών) θα παρουσίαζε εξαιρετικό ενδιαφέρον η έρευνα στα ίδια και στις ιστοσελίδες τους σε μεγαλύτερη κλίμακα. Εκεί βεβαίως απαιτείται διατομεακή συνεργασία με τη συμμετοχή όλων των Υπουργείων ώστε να πραγματοποιηθεί μια έρευνα που θα περιλαμβάνει και αρκετά ποιοτικά χαρακτηριστικά.